

ÖZET

Bu tez 2000'den sonra yazılan Kürt romanlarında bireyin ve toplumun politik travmalarını sorunsallaştırarak hafıza ve tanıklık konularını incelemekte, Kürt yazın atmosferini ve bu çevrede tartışılan konuları romanlar bağlamında ele almaktadır. Savaş ortamında gerçekleşen modern Kürt edebiyatının kuruluş süreci, çatışmaların, göçlerin, ölümlerin, sınırların, sürgünlüğün, kaybolmuşluğun, kişiliksizleştirilmenin, içe kapanmanın ve vatansızlığın, sömürge olmanın travmalarından bir hayli etkilenmiş ve bu dönemde yazılan eserler bu meseleleri çokça konu edinmiştir. Son birkaç yıldır, Kürt toplumu üzerinde oluşan tahribatın psikanalitik açıdan ele alınmaya başlanması, "acının maddi kabuğu"nun aşılıp başka katmanlarına el atılmaya başlandığının da bir göstergesi sayılabilir. Kürtlerin toplumsal hafızalarında derin yaralar olarak duran Dersim ve Halepçe gibi büyük katliamların, Diyarbakır Cezaevi gibi tekil mekânların edebiyat yolu ile anlatımı, ayrıca tanıklık derecesi olarak Agamben'in *Muselmann*, *Sonderkommando* ve tanıklık edilemeyen Kürt romanlarındaki yansımaları en iyi şekilde Bextîyar Elî'nin *Apê Min Cemşîd Xan: Ku Hertim Bê Ew Li Ber Xwe Dibir* (Rüzgarın Önüne Katıp Götürdüğü Amcam: Cemşîd Xan) adlı romanı ve Ciwanmerd Kulek'in *Zarokên Ber Çêm* (Nehir Çocukları) isimli romanında karşılığını bulur. Şener Özmen'in *Pêşbazîya Çîrokên Neqedîyayî* (Bitmemiş Öyküler Yarışması) adlı romanı ise gerek ulusal alegori olarak, gerekse de bir bireyin çıkmazları olarak okunduğunda bir coğrafyanın psiko-politik kuşatılmışlığını açığa vuracaktır. Yaraları henüz kapanmamış bir toplumun acılarının ve travmalarının edebiyat yoluyla nasıl dile getirildiği, bu travmaların bireysel ve toplumsal hafızalarda ne şekilde yer edindiği bu çalışmanın cevap aradığı sorulardır. Kürt romanı ya da genel anlamıyla edebiyatı yakından incelendiğinde filoloji ile barbarlık arasında sıkışmış bir edebiyat olduğu görülecektir.

Anahtar sözcükler: Kürt romanı, travma edebiyatı, hafıza, biyopolitika, tanıklık